

Preprečevanje poškodb čistilnega osebja

Čiščenje se izvaja na vsakem delovnem mestu. Sama čistilna industrija je rastoč sektor, saj je čiščenje storitev, ki se vse bolj oddaja na javnih razpisih. Čeprav obstaja nekaj zelo velikih izvajalcev čiščenja, v sektorju prevladujejo majhna podjetja, od katerih imajo številna manj kot 10 zaposlenih.

Čiščenje je bistvena naloga, ki lahko, če je opravljena dobro, zmanjša tveganja za varnost in zdravje delavcev ter zniža stroške za podjetje, na primer s podaljšanjem življenjske dobe opreme in pripomočkov na delovnem mestu ter ohranjanjem talnih površin v dobrem stanju. V nekaterih panogah, kot sta živilski in gostinski sektor, lahko slabo čiščenje povzroči propad podjetja.

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu je objavila poročilo, v katerem obravnava preprečevanje poškodb čistilnega osebja. V tem poročilu, ki ga je mogoče brezplačno prenesti s spletne strani Agencije, so obravnavani izzivi za izboljšanje varnosti in zdravja čistilnega osebja ter proučeni ukrepi, sprejeti za uresničitev tega cilja.

Izzivi za varno in zdravo čiščenje

Težnja, da se čiščenje oddaja zunanjim izvajalcem, pri čemer se ponudbe obravnavajo samo na podlagi cene, pomeni, da so čistilna podjetja deležna močnih pritiskov po zniževanju stroškov. To lahko privede do neustreznega vlaganja v usposabljanje in druge upravljalne dejavnosti, bistvene za zaščito delavcev. Ker stroški dela največkrat pomenijo največji del stroškov čistilnega podjetja, obstaja tveganje, da bodo brezvestni delodajalci poskušali pridobiti nepošteno prednost v razpisnem postopku z nezakonitimi praksami zaposlovanja, kot sta neplačevanje vseh stroškov socialnega zavarovanja ali zaposlovanje na črno.

Ukrepi proti takim praksam se že sprejemajo. Na primer, evropski socialni partnerji v sektorju industrijskega čiščenja so že sprejeli skupna stališča do zaposlovanja in neprijavljenega dela, objavili smernice o varnosti in zdravju ter priročnik – *Izbrati najboljšo vrednost* – o spodbujanju kakovosti v razpisnih postopkih.

Slabo razumevanje čiščenja in čistilnega osebja lahko prepreči učinkovito varnost pri delu in zdravstveno upravljanje čistilnih služb, ki, na primer, ne zagotovijo ustrezne opreme in usposabljanja, ker se delodajalcu naloga ne zdi pomembna.

Običajne nevarnosti, tveganja in posledice za zdravje:

- tveganje zdrsov, spotikov in padcev, zlasti med „delom s tekočinami“;
- tveganje kostno-mišičnih obolenj, na primer zaradi prenašanja bremen ali opravljanja ponavljajočih se nalog;
- izpostavljenost nevarnim snovem, ki jih vsebujejo čistilna sredstva;
- izpostavljenost nevarnim snovem, ki se čistijo in lahko vključujejo biološka tveganja, kot so plesni ali človeški biološki odpadki;

- psihološke težave, vključno s stresom, povezanim z delom, nasiljem in nadlegovanjem;
- z delovno opremo povezana tveganja, kot je električni udar.

Običajne zdravstvene težave, povezane z delom, ugotovljene pri čistilnem osebju:

- poškodbe pri zdrsih, spotikih in padcih,
- kostno-mišična obolenja,
- stres, povezan z delom, tesnoba in motnje spanja,
- kožne bolezni, kot sta kontaktni dermatitis in ekcem,
- dihalne motnje, vključno z astmo, ter
- bolezni srca in ožilja.

Čiščenje podnevi

Čiščenje se pogosto izvaja zunaj običajnega delovnega časa, velikokrat zgodaj zjutraj, zvečer ali ponoči. Delavci so lahko zaposleni s krajšim delovnim časom od polnega ali za določen čas ter pogosto opravljajo več kot eno službo. Taki delovni vzorci lahko prispevajo k tveganjem za varnost in zdravje delavca. Čeprav na nekaterih delovnih mestih čiščenja ni mogoče izvajati v običajnem delovnem času, pa je to pogosto lahko sprememba, ki lahko koristi čistilnemu podjetju, delavcu in stranki.

Švedski izvajalec čiščenja je pri stranki, veliki bančni skupini, uvedel čiščenje podnevi. Pred tem je izvedel usposabljanje za vse delavce v čistilnem podjetju. Stranka je bila deležna boljše kakovosti storitve, ki je izhajala iz neposrednega stika med stranko in čistilcem, medtem ko se je pri čistilnem podjetju osebje manj menjavalo, saj so raje delali podnevi, delavci pa so bili bolj zadovoljni z delom, ker so delali v varnejših in bolj zdravih delovnih razmerah.

Ocena tveganja

Čiščenje redko velja za osrednjo dejavnost v podjetjih. To lahko privede do nezadostne ozaveščenosti o nevarnostih in tveganjih, povezanih s čiščenjem, in do tega, da se ne izdelata ustrezna ocena tveganja, preventivni ukrepi pa se ne izvedejo ustrezno.

Ocena tveganja je ključnega pomena za dobro varnost in zdravje pri delu, učinkovito preprečevanje pa se lahko doseže s pristopom v petih korakih:

- prepoznavanje nevarnosti in ogroženih oseb,
- ocenjevanje in prednostno razvrščanje tveganj,
- odločitev o preventivnem ukrepanju,
- ukrepanje,
- spremljanje in posodabljanje za zagotovitev delovanja preventivnih ukrepov. (1)

Pri oddajanju čiščenja zunanjim izvajalcem se lahko pojavijo dodatne težave, saj se morata stranka in čistilno podjetje povezati ter s tem zagotoviti, da so tveganja opredeljena, odpravljena ali pod nadzorom.

Ugotovitve

Sporočila iz tega poročila je mogoče povzeti:

- čistilno službo izberite glede na vrednost storitve, ne glede na ceno;
- čiščenje ponoči zamenjajte s čiščenjem podnevi;
- spoštujte čistilno osebje in delo, ki ga opravljajo – če to delo ni opravljeno ustrezno, lahko povzroči dodatne stroške;

(1) Informativni bilten Factsheet 81, „Ocena tveganja – ključ do varnih in zdravih prijaznih delovnih mest“ (<http://osha.europa.eu/publications/factsheets>).

„Bodite previdni – nevarne snovi“, avtorja: Igor Banaszewski, Monika Wojtaszek. Natečaj za najboljši plakat o varnosti pri delu, ki ga je pripravil Osrednji inštitut za varstvo delavcev, Nacionalni raziskovalni inštitut, Poljska.

- čiščenje šteje za bistveno nalogo, pri kateri so delavci lahko izpostavljeni posebnim nevarnostim in tveganjem;
- ocenite tveganja za čistilno osebje in izvajajte preventivne ukrepe;
- informacije o varnosti in zdravju delite z vsemi vpletenim stranmi, ki lahko vključujejo stranke, čistilno podjetje, lastnika stavbe in delavce.

Dodatne informacije

Dodatne informacije ter poročili *Preprečevanje poškodb čistilnega osebja in tveganja pri zaposlitvi in zdravje pri čistilnem osebju* je mogoče dobiti na spletni strani Agencije (<http://osha.europa.eu/en/publications/reports/TEWE09006ENC/view>).

Publikacije socialnih partnerjev v čistilni industriji, vključno z vodnikom za najboljšo vrednost in priročnikom o varnosti in zdravju v sektorju čiščenja poslovnih prostorov, je mogoče najti prek spletne strani Generalnega direktorata za zaposlovanje, socialne zadeve in enake možnosti Evropske komisije (<http://ec.europa.eu/social/>).

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, ŠPANIJA

Tel. (+34) 944794360, faks (+34) 944794383

E-naslov: information@osha.europa.eu

© Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu. Razmnoževanje je dovoljeno z navedbo vira. Printed in Belgium, 2009

